

VOORSCHRIFTEN VOOR GENEESMIDDELEN F.G.

In het voorschrift voor Mixtura Nitroglycerini op bladz. 15 is verzuimd de dosis van Sol. Nitroglycerini van een l te voorzien. Men gelieve dit alsnog aan te brengen.

De voorzitter der Commissie voor het Formularium,

's-Gravenhage, 1 Augustus 1940.

L. VAN ITALLIE.

INSULINE IN DE ZWANGERSCHAP.

Het opstel van E. TONKES, Suikerziekte en zwangerschap (dit *Tijdschrift*, 1940, bldz. 2938), geeft mij aanleiding tot de volgende opmerking.

Of insuline werkelijk een factor van beteekenis is bij de prophylaxis der intoxicatie (bedoeld is waarschijnlijk hyperemesis, waarbij veel gewicht is gehecht aan acetonaemie en acetonurie), is mijns inziens onzeker. In de zwangerschap komen anomalieën voor in koolhydraat-, vet-, eiwitstofwisseling, doch deze zijn fysiologisch. VON NOORDEN noemt alimentaire glycosurie (bloedsuikercurve door DITTRICH beschreven), acetonurie, acidosis, hypercholesterinaemie. Hij wijst op overeenkomst met diabetesymptomen en waarschuwt tegen overijlde diagnose van diabetes. Nu zijn deze afwijkingen niet kenmerkend voor zwangerschap. Zij komen bij voorbeeld ook voor bij castraten. H. SCHNUR (HALBAN, SEITZ) trekt een parallel tusschen stofwisselingsstoornissen welke bij de zwangere en bij den castraat voorkomen. Bovendien is er een hormonale parallel: bij beide is er veel hypophysevoorkwabhormoon dat niet voor de geslachtsklieren is bestemd. Immers deze zijn in de zwangerschap ongevoelig voor voorkwabhormoon, tengevolge van corpus-luteum-hormoon. De cyste-ontwikkeling in een eierstok, tijdens zwangerschap, is alleen mogelijk, wanneer deze corpus-luteum-rem wordt doorbroken.

Wat kan dan de functie van deze voorkwabhormonen zijn? Mijns inziens is het waarschijnlijk, dat zij dienen als groeihormoon voor de vrucht en als contra-insulair, ketogeen lipoitrine en dergelijke op de grondstofwisseling der moeder invloed uitoefenen ten gunste der vrucht. Dat in de zwangerschap de placenta deze hormonen vormt (de hypophysis is dan geblokkeerd door het follikelhormoon, dat door de placentacel wordt gevormd; deze synthese is in de natuur veel verspreid bij primitieve eencelligen; de placentacel gelijkt daarop (SEITZ)) maakt het mijns inziens nog waarschijnlijker, dat het geschiedt ten behoeve der vrucht. Bij een castraat is nu een experiment uitgevoerd; de gonaden worden verwijderd; hypophysevoorkwabhormoon kan vermeerderd worden aangetoond, dat dus niet de gonaden kan prikkelen. Men ziet stofwisselingsstoornissen: hypercholesterinaemie, vetzucht, neiging tot alimentaire glycosurie, acetonurie, enz. Het is alsof de voorkwabhormonen, nu de gonade niet meer beschikbaar is, zich gedragen als stofwisselingshormonen. Zoo zijn er nog vele voorbeelden: bij de climacterische vrouw zijn de ovaria minder gevoelig voor voorkwabhormoon; dit komt in vermeerderde hoeveelheid voor. Men ziet nu stofwisselingsymptomen ontstaan: hypercholesterinaemie, vetzucht, en dikwijls goedaardigen diabetes. VON NOORDEN beschrijft neiging tot alimentaire glycosurie en acetonurie tijdens de bloeding der menstruatie, dus gedurende de dagen dat voorkwabhormoon niet voor de gonade gebruikt. Zoo zijn er nog tal van voorbeelden aan te halen; bovendien is bij het zoeken naar zuivere voorkwabhormonen alleen gelet op chemische zuiverheid, aan de reactie van het subject is weinig aandacht geschonken; toch is het bij voorbeeld mogelijk dat eenzelfde hoeveelheid zoogenaamd zuiver groeihormoon bij een rat reactie van groei, bij een duif de reactie van lactogeen hormoon geeft; dat wij hormonen gonadotroop noemen tijdens de zwangerschap, hoewel zij duidelijk niet voor de gonaden van de zwangere zijn bestemd, sluit niet uit dat zij werkzaam zijn als stofwisselingshormonen. De anomalieën in de koolhydraatstofwisseling zijn derhalve, met die der vet- en eiwitstofwisseling, het gevolg van de zwangerschap op zichzelf. De aetiologie der hyperemesis wordt er niet door opgehelderd, indien men zich niet met de psychische oorzaak tevreden stelt. Dat insuline een factor van beteekenis is voor de prophylaxis, is derhalve niet bewezen.

Overigens wordt insuline door ALBERTS en BOHELMAN tegenaangewezen geacht

bij zwangeren met oedemen. Zij zagen door insulineverbruik waterzucht verergeren. In een artikel over therapie mag deze waarschuwing niet worden gemist.

Amsterdam, 5 Augustus 1940.

R. SCHUURMANS.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

DUITSCHLAND. — De grootte der gezinnen in Duitschland.

Het *Aerztebl. f. Berlin* van 18 Mei bevat treffende graphische voorstellingen aangaande de gemiddelde grootte van de gezinnen in het Rijk en in de verschillende groepen van gemeenten. Deze bedroeg voor geheel het land in de jaren:

1880	1885	1890	1895	1900	1905	1910	. .	1925	1933	1939
4.69	4.69	4.66	4.64	4.60	4.57	4.53	. .	4.07	3.68	3.49 personen.

Het geringe aantal van 1939 wisselde, al naar de grootte der gemeenten, en bedroeg:

voor gemeenten:

beneden de 10.000 inw.:	3.87	tusschen 50.000 en 100.000 inw.:	3.32
tusschen 10.000 en 20.000 inw.:	3.55	tusschen 10.000 en 1.000.000 „:	3.15
tusschen 20.000 en 50.000 inw.:	3.42	boven het millioen inw.:	2.77

Het Weenske gezin had gemiddeld slechts 2.66 leden — vader, moeder en $\frac{2}{3}$ van een kind!

— **Verboden te rooken!** In Buchenlust bij Gleiwitz, een gesticht voor ontwenning aan den drank, is een verbod om te rooken ingevoerd, niet alleen voor de verpleegden, maar ook voor het personeel. Men is daar ervan overtuigd, dat de alcoholist, die na de ontwenning blijft rooken, telkens weder tot zijn oude neiging vervalt (*Deutsche med. Wochenschr.*, 19 Juli).

— Afbreking van de zwangerschap op geneeskundige gronden.

Volgens de Duitse wet moet de arts, die meent, dat aan een zwangerschap om geneeskundige reden een einde moet worden gemaakt, hiervan aangifte doen. Een commissie beslist dan, of de kunstbewerking moet plaats hebben. In 1932 zijn nu 43.912 gevallen van dien aard door de commissies behandeld; in 1936 2733 gevallen (waarvan 783 werden afgewezen) en in 1937 4131 gevallen (waarvan 1073 werden afgewezen).

De afgewezen moeders van 1936 brachten zonder nadeel 623 levende kinderen ter wereld; die van 1937 kregen er 913. Er hadden 291 ontijdige bevallingen plaats van doode kinderen, waarbij 29 vrouwen het leven verloren: 14 door tuberculose, 9 door hartziekten, 2 door coma diabeticum, 45 door respectievelijk sepsis, pernicieuse anaemie, toxicose en hersenbloeding.

Sommige van de afgewezen vrouwen dreigden, zich van het leven te zullen berooven, maar het is bij dreigen gebleven (*Münch. med. Wochenschr.*, 19 Juli).

FRANKRIJK. — Verdeeling der bevolking over de landen.

Een sprekende voorstelling van getallen in afbeeldingen betreffende de bevolking en haar verdeeling over de verschillende grondsoorten in de groote landen vindt men in *Aerztebl. f. Berlin* van 15 Juni. Een cirkel is voor elk land in sectoren verdeeld, welke prentjes bevatten, die den aard van den grond en de bevolking voor oogen brengen.

Zoo leest men, dat Frankrijk voor 38.3 pCt. uit akkerland; 20.9 pCt. uit weiland; 19.2 pCt. uit bosch bestaat. De rest, 21.6 pCt., bevat geen afbeelding.

Groot-Brittannië heeft 21.4 pCt. akkerland, 58.4 pCt. weiland, 5.1 pCt. bosch, en 15.1 pCt. is leeg gelaten.

Voor Groot-Duitschland bedragen deze getallen respectievelijk 38.5, 19.4, 29 en 13.